

Це також певною мірою має відношення і до міжнародного співробітництва в сфері кримінального провадження.

Також означене питання повинно враховуватися і при проведенні правових експертиз законопроектів галузевого характеру. На нашу думку, обов'язковим учасниками розробки кримінального процесуального законодавства при розробці таких експертиз (або учасниками робочих груп) мають бути спеціалісти у галузі загальної теорії права та кримінального процесу. Необхідно залучати означених експертів з юридичних вищих навчальних закладів.

Звісно ж, джерела кримінального процесуального права не можна ототожнювати з джерелами кримінального процесуального закону. Останні чітко визначені ч. 2 ст. 1 КПК України.

Джерела кримінального процесуального права – категорія більш широка та разом із законами може включати в себе також окремі підзаконні нормативні акти.

Таким чином, система галузевого кримінального процесуального законодавства становить основу джерел кримінального процесуального права і має повною мірою відповідати положенням загальної теорії права.

При цьому оптимальна система кримінального процесуального законодавства є важливою складовою та невід'ємним елементом забезпечення інформаційної безпеки України.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

2. Про нормативно-правові акти: Проект Закону від 01.12.2010 р. № 7409. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=39123.

3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

4. Інституційний механізм адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Міністерство юстиції України. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_4748.

УДК 343.98

DOI: 10.31733/17-03-2023-376-378

Тарас ВОЛКОВ

докторант кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

СПОСОБИ ВЧИНЕННЯ КРАДІЖОК З ПРИВАТНИХ БУДИНКІВ

Спосіб вчинення злочину як однієї з ознак, що характеризує злочинне діяння у криміналістичному та кримінально-правовому значенні приділялось достатньо уваги з боку науковців. У кримінально-правовому аспекті спосіб вчинення кримінального правопорушення

є ознакою об'єктивної сторони, що впливає на кваліфікацію правопорушення та є обов'язковим елементом предмету доказування. З криміналістичної точки зору спосіб розглядають як сукупність характерних для кожного суб'єкта дій, що здійснюються в певній обстановці, спрямованих на отримання певного результату внаслідок чого відбуваються зміни навколишнього середовища у вигляді слідів. З такої позиції спосіб вчинення кримінального правопорушення потрібно розглядати як ланку, що пов'язує інші елементи криміналістичної характеристики, а саме предмет посягання, обстановку, сліди, особу правопорушника.

За результатами вивчення матеріалів кримінальних проваджень за фактами крадіжок з приватних будинків нами встановлено найбільш поширені способи проникнення до їх приміщень, а саме:

Впливом на механізм замка:

– шляхом бампінгу відкриваються замки з циліндровим механізмом. Ключ, що

приблизно підходить за розмірами під отвір в замку або спеціальний пристрій у формі ключа вставляють і забивають молотком, не надто сильно завдаючи ударів. При цьому штифти замкового механізму від'єднуються або руйнуються і замок відкривається;

- за допомогою відмички відкриваються замки будь-якої конструкції. Професійні злодії здатні відкрити замок подручними засобами: шпильками, спицями, шпильками, ножами, дротом або набором спеціально виготовлених відмичок, підбираючи їх в кожному випадку. Сучасна відмичка є електромеханічної конструкції;

- висвердлювання замкової системи або вибивання замку. Це робиться за допомогою сильного удару по циліндру у місце замкової шпарини молотком або його дією на долото чи зубило після чого циліндр вискакує з корпусу замка;

- висвердлювання частини циліндрового механізму замка у місці розташування штифтів;

- розпиллом чи перекушуванням дужки навісного замка;

- впливом на ригель зовні шляхом натисненням на виступаючу частину за допомогою твердого предмета: викрутки, леза ножа, металевої пластини, стамески тощо з метою примусового пересування його у відкрите положення;

- підбором ключа. Типові недорогі замки часто встановлюються масово, завдяки низькій ціні на виробі, завдяки чому наявність відповідного ключа не буде проблемою для фахівця зі зломів;

- руйнування механізму замка кислотою. В один з отворів вливається кислота, що руйнує механізм і двері відкриваються простою викруткою.

Злам вхідної двері або вікна будинку шляхом їх руйнування:

- вибивання плечем, ногою або з використанням кувалди чи сокири дверей, що відкриваються всередину;

- знешкодження полотна дверей або лутки біля петель чи перепилювання самих петель болгаркою або їх віджим ломом;

- розпил полотна двері навколо замка та видалення його фрагменту разом із замком. Такі дії іноді проводяться з використанням спеціально виготовленого злодійського інструменту – «клешні рака», дія якого заснована на ріжучих властивостях ножиць по металу. Накладні замки відкривають роблячи отвір у полотні двері з наступним просовуванням руки та відкриття замка зсередини;

- руйнування дверей шляхом віджимання. Для цього лом або монтування вставляють між дверима і луткою та обертальним рухом ламають частину лутки зі скобою запирання або частину дверей або вставляють лом внизу дверей і підіймають їх шляхом руйнації лутки чи петель. Останнім часом злочинці, реалізуючи цей спосіб, стали використовувати спеціально доопрацьовані домкрати, що приводяться в дію як механічним, так і пневматичним способом;

- при проникненні через вікно – його розбивають стороннім предметом або видавлюють чи вирізають склорізом або злодійським інструментом – «балериною». Можливим є відкриття вікна з використанням лому або монтування, що вставляється у щілину між створами вікна та віджимається. При цьому руйнуються віконні запори або рама вікна разом зі склом. Якщо на вікнах встановлено ґрати, то залежно від їх закріплення вони перепилюються або за допомогою лома чи монтування виривають разом із цвяхами чи шурупами.

Проникнення у будівлю без зламу, або «безінструментальний» метод полягає у використанні наперед викрадених у господаря ключів від вхідних дверей. Іноді господарі ховають ключ в обумовленому місці або залишають відкритими вхідні двері, вікна, балкон, чим з успіхом користуються крадії.

Без проникнення у будівлю для вчинення крадіжки речей, що розташовані на ділянці біля будинку за відсутності господарів.

Без проникнення або з проникненням у будівлю таємно від господарів або з дозволу господарів, зловживаючи довірою за їх присутності на ділянці. Такі способи крадіжок трапляються, коли господарі: зайняті роботами у садку чи на городі на значній відстані від будівель; відпочивають часто із вживанням горілчаних напоїв, внаслідок чого втрачають пильність та не звертають увагу на наявність сторонніх осіб на ділянці, або засинають, не вживаючи заходів до збереження майна; разом відпочивають зі злочинцями, що вкралися до них у довіру [1, с. 28-29].

Виділивши групи способів крадіжок з будинків садибного типу, потрібно зазначити,

що в більшості випадків злочинці застосовують сукупність способів проникнення. Невдале застосування одного зі способів примушує злочинця використовувати інший, тобто має місце ситуативна обумовленість способів учинення злочину.

Способи приховування злочину вчені-криміналісти розглядають з одного боку як складову способу вчинення злочину, з іншого – як самостійну наукову категорію. В. Весельський, С. Зав'ялов та В. Пясковський поділяють способи приховування злочину на п'ять груп: «1) способи приховування матеріальних слідів, що відбилися в навколишній обстановці внаслідок готування і вчинення злочину; 2) способи приховування предметів посягання та наслідків заволодіння ними, розпорядження і використання; 3) способи вживання заходів з маскуванню і фальсифікації слідів злочину; 4) способи вживання заходів з протидії розшуку злочинця; 5) способи вживання заходів з протидії щодо встановлення істини загалом» [2, с. 37].

Ми приєднуємось до думки науковців, які вважають, що приховування злочину здійснюється шляхом утаювання, знищення, маскуванню або фальсифікації інформації, отриманої під час розслідування. Перераховані способи приховування крадіжки можуть мати прояв як окремо, так і в тісному переплетенні між собою, утворюючи так звані змішані способи приховування злочину.

---

1. Пиріг І. В., Самсонова В. В. Методика розслідування крадіжок, вчинених на території садівницьких товариств і дачних кооперативів: монографія. Дніпро : ДДУВС, 2017. 152 с.

2. Весельський В. К., Зав'ялов С. М., Пясковський В. В. Сучасні можливості використання даних про осіб вчинення злочину в боротьбі зі злочинністю: навч. посібник (для студ. вищ. навч. закл.). К. : КНТ, 2009. 160 с.

УДК 343.985.5

DOI: 10.31733/17-03-2023-378-380

Аліна ГАРКУША

доцент кафедри кримінального процесу
та стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАТРИМАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Із запровадженням в Україні 24 лютого 2022 року воєнного стану у зв'язку із військовою агресією російської федерації було внесено низку суттєвих змін до КПК України. Дослідження інституту запобіжних заходів, зокрема, тимчасово запобіжного заходу – затримання уповноваженою службовою особою відповідно до ст. 208 КПК України, має виняткове значення для кримінального процесуального законодавства. Розкриття сутності процесуального порядку затримання в умовах воєнного стану є складним, оскільки інститут запобіжних заходів зазнав неабияких змін, які стали предметом дискусії як для науковців так і для практичних співробітників.

У ст. 615 КПК України Розділу IX-1 Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану, визначені особливості проведення досудового розслідування в умовах воєнного стану, зокрема здійснення затримання особи. Так, відповідно до п. 6 ч. 1 ст. 615 КПК України «наявні випадки для затримання особи без ухвали слідчого судді, суду, визначені статтею 208 цього Кодексу, або виникли обґрунтовані обставини, які дають підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні злочину, – уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати таку особу» [1]. Слід зауважити, що дана норма є відсильною, адже вона переадресує до підстав для затримання особи уповноваженою службовою особою, визначених ч. 1 ст. 208 КПК України, серед яких:

- «1) якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення;
- 2) якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин;